

روایت‌شناسی ترجمه‌محور: الگویی ترکیبی و مفهومی برای مطالعه متون روایی ترجمه شده ابوالفضل حرّی

استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشکده ادبیات و زبانها، دانشگاه اراک، اراک-ایران.

چکیده

این مقاله «روایت‌شناسی ترجمه‌محور» را به مثابه الگویی ترکیبی و مفهومی برای مطالعه متون روایی ترجمه شده معرفی می‌کند که هم در زبان مبدأ و هم مقصد کارایی دارد. این الگو در اصل، سه سطح روایت زبان مبدأ را در ترجمه بررسی می‌کند: داستان، متن، و روایت‌گری. در واقع، این الگو، مبنایی نظری و چارچوبی اندیشگانی برای بررسی عناصر متون روایی در متن مبدأ و متناظر آنها در متن مقصد فراهم می‌آورد. با این حال، فرآیند کاربست این عناصر در متن مبدأ و مقصد یکسان نیست. در متن مبدأ، نویسنده کار را با عناصر سطح داستان آغاز می‌کند و از آن طریق، به عناصر سطح متن و روایت‌گری می‌پردازد. در اولی، فرآیند، از پایین به بالا و در دومی، برعکس است. در زبان مقصد، مترجم کار ترجمه اثر را از سطح عناصر روایت‌گری و متن آغاز می‌کند که فرآیندی بالایی-پایینی است و ممکن است هیچ‌گاه نیز با عناصر سطح داستان سروکار پیدا نکند. با این حال، چون مترجم اولین خواننده متن اصلی است، ممکن است درک و دریافت وی از عناصر سطح داستان، در دریافت کلی و در نتیجه نحوه ترجمه وی از اثر تأثیر بگذارد. در عین حال، برخی نظریه‌پردازان ترجمه معتقدند روایت‌شناسی زبان مبدأ خیلی به نحوه ترجمه این عناصر در زبان مقصد اهمیتی نمی‌دهد. این مقاله، برخی از مسائل نظری الگویی ارتباط روایی را با نگاهی به سه ترجمه فارسی رمان به سوی فانوس دریایی اثر وولف تحلیل و تبیین می‌کند.

واژگان کلیدی: روایت‌شناسی، داستان، متن، روایت‌گری، روایت‌شناسی ترجمه‌محور.